

holland dance

Holland Dance 2013 - 2016
Dans/bereik in breedte en diepte

MEERJARENBELEIDSPLAN 2013 – 2016

INHOUD

	pag.
Beleidsplan 2013-2016	
1. Terugblik op en evaluatie van de periode 2009-heden	4
2. Plannen en activiteiten voor de periode 2013-2016	8
4. Samenvatting	14
5. Danskern Den Haag	16

1 HOLLAND DANCE: TERUGBLIK OP EN EVALUATIE VAN DE PERIODE 2009-HEDEN

Profiel en positionering

In het kader van een betere positionering en publieksontwikkeling treedt Stichting Holland Dance Festival sinds 2011 naar buiten als Holland Dance. Holland Dance is een keurmerk geworden en de paraplu voor de diverse activiteiten van de organisatie.

Dans is een universele, niet aan taal of culturele achtergrond gebonden kunstvorm die wezenlijk kan bijdragen aan een samenleving die waarden als schoonheid, creativiteit en sensitieve communicatie belangrijk vindt. Holland Dance ziet het daarom als zijn missie om zoveel mogelijk mensen met dans in aanraking te brengen en zo het draagvlak voor dans te vergroten, en om bij te dragen aan de artistieke ontwikkeling van dans in al zijn verscheidenheid. Teneinde deze idealen te bereiken heeft Holland Dance verschillende doelstellingen geformuleerd.

Enerzijds stelt Holland Dance zich ten doel actuele, internationale ontwikkelingen in de dans te presenteren en te stimuleren. Het scout wereldwijd, haalt bijzondere producties en groepen naar Nederland, brengt makers met elkaar in contact en treedt op als makelaar tussen dans en andere kunstvormen en tussen verschillende dansinstituten en culturele instellingen. Holland Dance focust op de fysieke, virtuoze kant van dans, maar beperkt zich niet tot een bepaalde stijl. Dankzij Holland Dance komen grootschalige en kleinschalige kwaliteitsproducties van over de hele wereld naar Dansstad Den Haag. Zonder de inzet van Holland Dance, dat met zijn expertise en netwerk een vooraanstaande internationale dansorganisatie is, zouden veel gerenommeerde dansgezelschappen en choreografen niet in Nederland te zien zijn. De programmering van Holland Dance biedt zowel het Nederlandse danspubliek als de Nederlandse danswereld een internationale standaard en een blikverruimend perspectief. Anderzijds stelt Holland Dance zich ten doel een kwalitatief hoogstaand en veelzijdig programma op het gebied van amateurkunst en educatie te ontwikkelen en aan te bieden. Amateurkunst heeft een intrinsieke waarde – actieve kunstbeoefening stimuleert zelfexpressie, persoonlijke ontwikkeling en sociale samenhang – maar samen met educatieprojecten vormen amateurkunstprojecten ook de pijlers onder publieksontwikkeling, een van de grootste uitdagingen van de huidige kunst- en cultuursector. Amateurdans en danseducatie zijn goede manieren om nieuw publiek te bereiken voor dans in het algemeen en natuurlijk voor Holland Dance in het bijzonder. Holland Dance heeft amateurkunst en educatie sinds 2001 een stevige plek in zijn aanbod gegeven. Holland Dance opereert vanuit het besef dat er een organisch verband is tussen talentontwikkeling, publieksontwikkeling en een bloeiende dansscene.

Gezien zijn missie en doelstellingen vervult Holland Dance een aantal complementerende functies in het culturele veld van Den Haag en Nederland. Holland Dance fungeert als:

- 1. Presentatieplatform voor ontwikkelingen in de internationale hedendaagse dans**
Dit dansaanbod zoekt de combinatie van vernieuwing en excellentie en richt zich op het fysieke segment van de dans. Het belangrijkste platform is het tweejaarlijkse Holland Dance Festival (1987), het grootste internationale dansfestival van Nederland. Met de presentatieplatforms Holland Dance Events (de internationale dansprogrammering in Lucent Danstheater) en Holland Dance on Tour is de merknaam Holland Dance een continue speler in de internationale dansprogrammering in Den Haag en Nederland geworden.
- 2. Ontwikkelaar en aanbieder van artistiek hoogwaardige educatie- en amateurkunstprojecten**
Dit dansaanbod stimuleert talentontwikkeling en publieksontwikkeling en zoekt de combinatie van *see, do, reflect* en *experience*. Het wordt met name gerealiseerd in Den Haag, zowel tijdens als buiten het festival, en slaat bruggen tussen amateurs en professionals. De programmering en het netwerk van Holland Dance zijn voor de projecten een rijke voedingsbodem.
- 3. Promotor van dans**
Door Holland Dance Festival als een energieke totaalbeleving neer te zetten en landelijk te promoten met een herkenbare campagne, worden niet alleen het imago van het festival versterkt, maar ook de danssector in zijn geheel en Den Haag als Dansstad van Nederland. In de promotie ligt het accent altijd nadrukkelijk op de aantrekkelijkheid van dans op zich en op de grote verscheidenheid aan stijlen die deze kunstvorm te bieden heeft.

Volgens critici is Holland Dance Festival een van de belangrijkste dansfestivals van Europa. Onder leiding van Samuel Wuersten, sinds 1994 artistiek directeur van Holland Dance, kwamen de allergrootste choreografen en dansers van deze tijd naar Den Haag.¹ Veel van de voorstellingen worden door het festival exclusief in Nederland gepresenteerd. Holland Dance Festival onderscheidt zich duidelijk van de andere dansfestivals in Nederland², noch CaDance (Den Haag), noch Springdance (Utrecht), noch Julidans (Amsterdam) focust zo sterk op het fysieke, virtuoze spectrum van de dans als Holland Dance Festival. Ook buiten de festivalperiode zorgen Holland Dance Events en Holland Dance on Tour ervoor dat het Nederlandse publiek kan genieten van bijzondere buitenlandse dansgezelschappen. Landelijk werkt Holland Dance samen met diverse partijen: in het kader van het festival met Theater Instituut Nederland, Van Baasbank & Baggerman en een aantal dansgezelschappen en dansvakopleidingen; in het kader van educatie en amateurkunst zijn onder meer Kunstfactor en de Provinciale Dansconsulenten de partners.

Naast de landelijke en internationale positionering van Holland Dance, zijn Holland Dance Festival en Holland Dance Events vooral stevig verankerd in hun thuisbasis Den Haag. Holland Dance Festival is een van de belangrijkste Haagse festivals met een landelijk en internationaal profiel, speelt zich af op verschillende locaties in de stad en bereikt met zijn programma voor amateurdans en danseducatie diverse doelgroepen. Met een totaalbereik van afgerond 60.000 bezoekers en deelnemers in een festivaljaar en, afhankelijk van het aantal activiteiten, 15.000 tot 30.000 bezoekers en deelnemers in een niet festivaljaar, is Holland Dance niet alleen van artistieke, maar ook van sociale en economische betekenis. Holland Dance werkt samen met Korzo, Nederlands Dans Theater, Lucent Danstheater, De Dutch Don't Dance Division, Theater aan het Spui, De Betovering, Culturalis en het Koorenhuis. Verder participeert Holland Dance in diverse overlegstructuren (waaronder Den Haag Marketing en het Haags festivaloverleg) en is de organisatie een actieve partner bij de (inter)nationale promotie van Den Haag Danst!. Met Korzo is al jaren een bijzondere samenwerking gaande: artistiek inhoudelijk voor festivalprojecten, maar de organisaties delen ook de backoffice in het gebouw aan de Prinsestraat.

Inhoudelijk beleid 2009-heden

In de periode 2009-heden is Holland Dance trouw gebleven aan zijn profiel en heeft het zijn beleidsvoornemens 2009-2012, zoals omschreven in *Holland Dance Festival, keurmerk voor veelzijdigheid en kwaliteit*, gerealiseerd.

Internationale dansprogrammering en -productie

Holland Dance heeft zich met zijn tweejaarlijkse festival en zijn programmering in het Lucent Danstheater (en incidenteel op andere Nederlandse podia en in het buitenland) wederom laten kennen als een internationale dansexpert die het publiek en de danssector weet te verrassen en te prikkelen.

• Holland Dance Festival 2009

Holland Dance Festival 2009 stond in het teken van de vijftigste verjaardag van NDT. Het was een voor de hand liggende verbintenis en toch is het Holland Dance gelukt om er een verrassende en levendige festivaleditie van te maken die behalve een eerbetoon aan NDT ook een state of the art in de dans was. Niet alleen NDT zelf trad op met een programma vol wereldpremières, ook de bekende 'zustergezelschappen' van NDT, waar voormalige NDT-ers de leiding hebben en het dansniveau excellent is, gaven acte de presence, zoals Batsheva Dance Company uit Israël, Compania Național de Danza uit Spanje en Hubbard Street Dance Company uit de Verenigde Staten. De rest van de stamboom werd goed gecoverd met Leigh Warren and Dancers uit Australië, Compagnie Lionel Hoche uit Frankrijk, The Forsythe Company uit Duitsland en Catherine Allard's IT Dansa uit Spanje.

In 2009 heeft Holland Dance Festival veel geïnvesteerd in het initiëren en (co)produceren van voorstellingen. De meerwaarde van zelf produceren is groot. Je kunt beter richting geven aan je aanbod en jezelf sterker profileren. Het is ook een manier om kunstenaars kansen te geven, om samenwerkingsverbanden te stimuleren en om ontwikkelingen in gang te zetten. Mooie voorbeelden zijn *Present of Past*, een coproductie met Korzo waarin ex-dansers van NDT die zich bij Korzo tot choreograaf

¹ Vanwege zijn buitengewoon verdienstelijke prestaties voor de ontwikkeling van de Nederlandse dans in zowel binnen- als buitenland werd Samuel Wuersten op 29 april 2011 geridderd in de Orde van Oranje-Nassau. Wuersten is behalve artistiek directeur van Holland Dance ook lid van het College van Bestuur van Codarts, Hogeschool voor de Kunsten in Rotterdam.

² Zie ook Commissie Zonderop, 2004 en het onderzoeksrapport van Signicom, 2010.

hebben ontwikkeld een reeks korte dansstukken presenteerden. Ook was er een nieuw duet van Michael Schumacher en Sabine Kupferberg (*Queen Lear*) en was Introdans uitgenodigd om twee werken uit de begintijd van NDT opnieuw te dansen. Holland Dance Festival 2009 was bovendien het begin van *Talent on the Move*, een tourneeprogramma met jonge, bijna afgestudeerde dansers, dat inmiddels elk jaar in een nieuwe editie ronddreift.

Op het moment van voorliggende aanvraag moet Holland Dance Festival 2012 nog plaatsvinden. Behalve onbekende sterren komen ook weer enkele iconen uit de internationale dans naar Den Haag (Sylvie Guillem, Bill T. Jones, Meryl Tankard). Het is voor het eerst dat het festival niet in het najaar maar in de winter en verspreidt over vier in plaats van twee en een halve week plaatsvindt (26 januari tot en met 26 februari 2012). Deze keuze is gemaakt om een aantal redenen. Allereerst om in te spelen op een sterkere marktpositie, gezien de vele premières in het najaar, en om te kunnen blijven alterneren met het CaDance. De langere periode maakt het festival niet groter; er wordt beter gebruik gemaakt van de meer courante uitgaansavonden rondom het weekend.

- **Holland Dance on Tour en Holland Dance Events**

Naast Holland Dance Festival produceert Holland Dance ook Holland Dance on Tour en Holland Dance Events. Holland Dance on Tour loopt sinds 2005 en zorgt voor soms onverwacht goede exposure. Zo wordt *Talent on the Move* inmiddels breed in Nederland afgenomen en verkoopt de productie *Last Touch First* (Holland Dance Festival 2007) internationaal nog steeds. Holland Dance Events zorgt sinds seizoen 2005/2006 voor een 'publieksvriendelijke' internationale dansprogrammering in het Lucent Danstheater. Gekozen is voor een breed scala aan dansstijlen en voor voorstellingen/groepen die niet eerder in Den Haag te zien zijn geweest.

Educatie en amateurkunst

Sinds 2001, toen nog onder de naam Haagse Dansweek, hebben de educatie- en amateurkunstactiviteiten tijdens en buiten Holland Dance Festival een hoge vlucht genomen.

In het kader van educatie was er het scholierenprogramma Moves! en een publiekseducatieprogramma. Moves! is gericht op CKV in vmbo, havo en vwo en haakt sinds 2009 niet meer alleen bij Holland Dance Festival aan, maar ook bij de internationale programmering van Holland Dance Events in Lucent Danstheater. Ook zijn er in 2009 Dansambassadeurs aangesteld, jongeren die dans onder leeftijdsgenoten bekender maken. Het publiekseducatieprogramma bestond uit nagesprekken (*Talks!*), een Choreografiespel (op basis van de pilot in 2007) en DansDiners, dat publiek in de gelegenheid stelt te tafelen met choreografen.

Op het gebied van amateurkunst is het een rijke periode geweest, met de Dansparade als (mediageniek) hoogtepunt. De Dansparade is een uniek Haags fenomeen: anderhalve kilometer door communities zelf gechoreografeerde dans in alle kleuren van de regenboog, eindigend in een grand finale op het Spuiplein gemaakt door Thom Stuart van DDDDD. De ruim duizend amateurdansers van pakweg twintig dansscholen trokken in 2009, 7.000 bezoekers en in 2011 maar liefst 18.000. Een ander geslaagd community arts project was *The Chosen One*, een coproductie met DOX/ Hildegard Draaijer, dat afgelopen november in het Atrium in Den Haag te zien was.

Het uitgebreide workshopprogramma van Holland Dance voor amateurs (in 2009 91 stuks) richtte zich op dansers van allerlei niveaus uit heel Nederland, met een accent op Den Haag en Zuid-Holland. DansFabriek en WisselWerk waren wederom succesvolle podia voor amateurs. In DansFabriek kunnen tientallen groepen en scholen hun dans- en choreografieprestaties tonen, in WisselWerk maken professionele choreografen een stuk met amateurs. Voor jongeren zijn de DansAmbassadeurs in 2010 omgetoverd naar Club Movers 'n Shakers. Jonge mensen van 15 tot 25 jaar kunnen hier workshops volgen, maar ook lid worden van de film-, schrijf- of promocrew en meebeslissen over het jongerenbeleid van Holland Dance.

In de afgelopen Kunstenplanperiode is geleidelijk behoefte ontstaan aan aanscherping van het amateurdansaansbod. Om gezond te blijven en amateurdans de ruimte te kunnen blijven geven is verdieping nodig en moeten telkens weer nieuwe doelgroepen worden gezocht. Daarom is een nieuw amateurkunstconcept ontwikkeld; met ingang van seizoen 2011-2012 zijn de amateurkunstactiviteiten ingedeeld in zes 'Danstuinen', met elk een andere doelgroep en functie. Omdat deze aanpak leidend wordt voor de amateurkunstactiviteiten in 2013-2016, wordt ze nader besproken in het volgende hoofdstuk.

Marketing en PR

In de periode 2005-2008 heeft Holland Dance een verbetertraject op het gebied van Marketing en PR doorlopen met steun van VandenEnde Foundation. Van deze professionaliseringslag worden tot op heden de vruchten geplukt. Er wordt gewerkt met een meerjarig strategisch beleidsplan en recentelijk zijn medewerkers met een commerciële inslag aangetrokken.

Omdat Holland Dance in de loop der jaren een stevige merknaam is geworden en de organisatie meer activiteiten is gaan ontplooiën naast het tweejaarlijkse festival, is in 2011 besloten het keurmerk Holland Dance consequent in alle communicatie te gebruiken. Het schept helderheid naar het publiek en creëert continuïteit. In het kader van de continuïteit en zichtbaarheid is ook overgegaan tot opsplitsing van Holland Dance Festival: met ingang van seizoen 2011/2012 zijn veel van de amateur- en educatieprogramma's in het najaar (2011) en is het festival in januari/februari (2012).

Kernslogan in het marketing- en publieksbeleid is '*see do experience*'. Holland Dance heeft een brede publieksgroep door de veelzijdigheid van zijn activiteiten. In het festivaljaar 2009 telde Holland Dance 61.395 bezoekers en deelnemers aan educatie-, amateurkunst- en overige activiteiten. Vanzelfsprekend is dit totaal lager in de jaren dat er geen festival is: voor 2010 13.640 en voor 2011 is de prognose 48.458, een stijging die vooral te danken is aan een groeiend aantal voorstellingen en bezoekers in Den Haag en de Dansparade, die in 2011 voor het eerst losgekoppeld van het festival plaatsvond. Er is een nieuwe website ontworpen met een professionelere uitstraling en directere beleving. Meteen al op de openingpagina is zichtbaar dat Holland Dance meerdere activiteiten ontplooit. Holland Dance manifesteert zich ook op verschillende sociale media.

Een kunstorganisatie is nooit klaar met het ontwikkelen van strategieën om meer publiek te genereren. Met name wat betreft de regionale positionering van Holland Dance kan nog terrein worden gewonnen. Ook kan er nog specifiek op doelgroepen worden geprogrammeerd en geadverteerd.

Organisatorische en financiële ontwikkelingen

Holland Dance is een kleine, flexibele en slagvaardige organisatie. Er is een hoge werkdruk, maar ook een grote bevologenheid. In het voorjaar van 2010 heeft de gemeentelijke accountantsdienst een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd. De organisatie bleek goed te functioneren. Het huidige kernteam, bestaande uit artistiek directeur Samuel Wuersten (0,6 fte) en zakelijk directeur Martine van Dijk (1 fte), is sinds 1995 bij Holland Dance (Festival) betrokken. Het overige personeel werkt op projectbasis. Dit maakt het lastig om continuïteit te waarborgen, een aspect dat belangrijk is voor het geheugen en de kwaliteit van een organisatie.

Holland Dance zit aan de grenzen van zijn capaciteit. Toch wil de organisatie de komende jaren een nog efficiëntere bedrijfsvoering realiseren. Dat is een zakelijke én creatieve uitdaging. Een van de wegen die bewandeld gaat worden is intensievere samenwerking met Korzo op het gebied van backoffice, marketing en productie (zie 1.3). Holland Dance is sinds winter 2010 samen met Korzo gehuisvest in het vernieuwde pand aan Prinsestraat 42. Dankzij een subsidie van de Gemeente Den Haag konden er kantoorruimtes worden doorgebroken waardoor er voldoende ruimte werd gerealiseerd voor de terugkeer van Holland Dance. Ten tijde van de verbouwing verbleef Holland Dance – samen met Korzo – aan de Binckhorstlaan.

Financieel gezien heeft Holland Dance kunnen bouwen op de trouwe steun van de Rijksoverheid en de Gemeente Den Haag, en op bijdragen van fondsen. Ondanks de doorlopende, gelijkblijvende inspanningen om private sponsors aan activiteiten of de organisatie te verbinden, is dat de afgelopen Kunstenplanperiode minder goed gelukt dan voorheen. Het sponsorklimaat in Nederland is verzwakt en er zijn steeds meer kapers op de kust. Er zijn wel incidentele bijdragen geleverd, maar van een stabiele, continue steun was geen sprake. KPMG was de grote uitzondering: door de boekhouding en personeelsadministratie van Holland Dance te verzorgen, heeft het bedrijf zijn core business ingezet als sponsoring in natura.

2 HOLLAND DANCE: PLANNEN EN ACTIVITEITEN VOOR DE PERIODE 2013-2016

Profiel en positionering

In de periode 2013-2016 blijft Holland Dance trouw aan zijn missie en doelstellingen. Om zoveel mogelijk mensen met dans in aanraking te brengen en om bij te dragen aan de artistieke ontwikkeling van dans in al zijn verscheidenheid, zal Holland Dance ook in de toekomst actuele internationale ontwikkelingen in de dans presenteren en stimuleren, en een kwalitatief hoogstaand en veelzijdig programma op het gebied van educatie en amateurkunst ontwikkelen en aanbieden (zie voor een uitgebreidere beschrijving van het profiel van Holland Dance 1.2.1). Dans verdient meer publiek, dat is altijd de belangrijkste drijfveer van Holland Dance geweest en zal in de toekomst, met het aangescherpte subsidiebeleid en het grotere belang van cultureel ondernemerschap, alleen nog maar belangrijker worden. Groeiend in bezoekersaantallen van 10.500 in 1995 tot 61.395 in 2009 heeft Holland Dance inmiddels de bewezen expertise om publiek aan zich te kunnen binden.

Dankzij Holland Dance heeft Dansstad Den Haag een continue internationale programmering en is de stad daarmee inmiddels, na het wegvallen van de Gastprogrammering in het Amsterdamse Muziektheater, ook de enige stad in Nederland die zo'n stevig internationaal dansaanbod heeft. Holland Dance wil Den Haag, dat op alle fronten zeer internationaal is georiënteerd, dit onderscheidende internationale dansaanbod blijven bieden – tijdens het tweejaarlijkse Holland Dance Festival, maar ook daarbuiten met Holland Dance Events, dat met ingang van 2013 de internationale dansprogrammering niet alleen voor Lucent Danstheater, maar ook voor Theater aan het Spui en Korzo mede vorm geeft. Holland Dance is dé promotor in Den Haag en Nederland van internationale kwaliteitsproducties uit het fysieke, virtuoze segment van de dans; geen Lord of the Dance, hoewel vol beweging, maar ook geen Meg Stuart, hoewel van niveau. Holland Dance onderscheidt zich daarmee van andere dansprogrammering in Nederland en heeft om zijn verscheidenheid en kwaliteit ook internationaal een reputatie opgebouwd. Hoewel de meeste bezoekers uit de thuisbasis Den Haag komen, liggen er regionaal nog grote kansen. Daarom gaat Holland Dance de komende jaren extra aandacht besteden aan het versterken van zijn positie in de metropool Den Haag-Rotterdam. Een samenwerking met de Rotterdamse Schouwburg inzake internationale programmering geeft een extra impuls aan deze metropoolgedachte (zie 1.3.2).

Ook dankzij Holland Dance is dans een belangrijk en zichtbaar onderdeel van het cultuureducatieve en amateurkunaanbod van Den Haag geworden en is er op dit terrein een brug geslagen tussen de wereld van de amateur en die van de professional. De komende periode wil Holland Dance nog meer Hagenaars, Hagenezen en metropoolbewoners begrip en liefde voor dans bijbrengen en zelf aan het dansen krijgen. Het is goed voor het dansklimaat, goed voor het groepsgevoel, goed voor de individuele mens. Voor het presenteren van voorstellingen of het participeren in projecten op het gebied van educatie en amateurkunst werd al metropool-breed gedacht en samengewerkt met de dansvakopleiding Codarts, Rotterdamse dansgezelschappen als Conny Janssen Danst, DanceWorks/André, De Meekers en Scapino Ballet, en met de SKVR en het hiphophuis. Deze samenwerking wordt voortgezet.

De grote verandering voor Holland Dance in de komende Kunstenplanperiode is de geformaliseerde samenwerking met Korzo en Nederlands Dans Theater (NDT). De drie structurele voorzieningen op het gebied van dans in Den Haag vormen wat kennis, ervaring, faciliteiten, output en publieksbereik betreft de meest solide Haagse 'danskern', die tezamen staan voor een bereik van gemiddeld 100.000 deelnemers en toeschouwers. Holland Dance staat hierbij garant voor een gemiddeld aantal van 45.000. Samen willen zij zich inzetten om alle functies in de keten te behouden, ook nu de overheden de komende jaren drastisch moeten snijden in hun kunst- en cultuurbudgetten. Met een masterplan voor de dans in Den Haag kunnen de versnippering en overlap in functies worden tegengegaan. Bovendien kunnen de instellingen elkaar vanuit hun afzonderlijke expertise aanvullen en op raakvlakken zoeken naar een synergetisch plus. Dit alles zal het Haagse dansprofiel versterken, het publiek meer sturing geven en kosten besparen. Op deze manier moet het mogelijk zijn om de (ontwikkeling van de) dans, ondanks de bezuinigingen, levend te houden en het publiek te laten blijven genieten van de vele gezichten van deze internationale kunstvorm.

Zoals beschreven in het gezamenlijke stuk van Danskern Den Haag, dat als bijlage bij voorliggende aanvraag is aangeboden, stuurt Holland Dance straks een overkoepelende afdeling Publieksonwikkeling (educatie/amateurkunst) aan en richt het festival zich de komende periode uitsluitend op presenteren en

niet meer op produceren. Korzo neemt het voortouw als het gaat om talentontwikkeling en blijft produceren, net als NDT. In Prinsestraat 42 maken Holland Dance en Korzo nog een efficiëncyslag door niet alleen de backoffice, maar ook de afdelingen Productie en Marketing & PR te delen. Bovendien geven ze, samen met Theater aan het Spui en Lucent Danstheater, vorm aan een Programmaraad die de dansprogrammering in Den Haag regisseert. Alle partijen blijven op deze manier zelfstandig maar toch ook onlosmakelijk met elkaar verbonden in het gezond houden van de dansketen in Den Haag.

Inhoudelijke ambities

Holland Dance wil de internationale dansprogrammering in Den Haag niet alleen veiligstellen, maar ook een inspirerende, sterke factor in het kunstaanbod van de stad en zelfs heel Nederland laten zijn. Om tegelijkertijd meer publiek bekend te maken met en warm te laten lopen voor dans, wordt de expertise op het gebied van educatie en amateurkunst gebundeld in de nieuw vorm te geven afdeling Publieksonwikkeling. Deze afdeling wordt ook ingezet voor andere belangrijke dansaanbieders in de stad, te weten Korzo en NDT.

Internationaal presentatieplatform voor ontwikkelingen in de internationale hedendaagse dans

Dans is een zeer internationale en zeer gevarieerde kunstvorm. Verschillende stijlen en culturele roots vormen een bonte staalkaart en een onuitputtelijke inspiratiebron. Iets van die kleur en energie wil Holland Dance graag geven aan de dans in Den Haag. Het tweejaarlijkse Holland Dance Festival blijft daarvoor in de komende Kunstenplanperiode een groots en belangrijk podium, maar ook daarbuiten zullen Holland Dance Events en Holland Dance on Tour internationaal kwaliteitsaanbod in Den Haag, Rotterdam en Nederland presenteren. Om in deze tijd van bezuinigingen de continuïteit van de internationale dansprogrammering te garanderen en de dansketen in Den Haag ongebroken te houden, is wel besloten het festival in slankere vorm uit te brengen: terug naar twee en een halve week in plaats van de vier weken in 2012. Om diezelfde reden zal Holland Dance in de Haagse dans voorlopig ook niet meer op de voorgrond treden als producent. Wel wil de organisatie zich blijven inzetten om een dansproductie in de openbare ruimte te programmeren, al dan niet zelf geproduceerd, in de lijn van de recente locatiprojecten van Holland Dance *Slow Dancing* en *Bam!*.

• Holland Dance Festival

Het is te vroeg om te kunnen vertellen welke groepen en producties Holland Dance Festival zal presenteren in 2014 en 2016. Holland Dance scout op relevante ontwikkelingen en programmeert dus zo actueel mogelijk. Wat wel met zekerheid kan worden gesteld, is dat alles mogelijk is, als het maar binnen de fysieke scope van de dans ligt en kwaliteit heeft. Holland Dance focust niet op een stijl, een vorm, een land, een maker, een generatie. Zijn breedte is zijn handelsmerk en zijn kracht. Het aanbod varieert van grote zaal- tot kleine zaalproducties (met zijn verscheidenheid aan podia is Den Haag een ideale setting voor Holland Dance Festival), van topvoorstellingen van gerenommeerde gezelschappen en makers (in het komende festival bijvoorbeeld Bill T. Jones/Arnie Zane Dance Company, Meryl Tankard en Sylvie Guillem) tot nog onontdekte parels; het was Holland Dance die Gregory Maqoma, Shen Wei, Emanuel Gat en Barak Marshall in Nederland introduceerde, nu internationaal gevierde choreografen. Naast dans in enge zin wordt bovendien dans onthaald die de grensgebieden met andere fysieke disciplines verkent, zoals straks in februari het Amerikaanse STREB Extreme Action Company, dat dans, atletiek, boksen, roedeo en Hollywood-stuntwerk met elkaar verbindt.

Het klinkt misschien weinig uitgesproken, maar in feite raakt een flexibele 'formule' als Holland Dance Festival nooit uitgeput. De internationale danswereld is een enorme vijver waarin steeds weer nieuwe vissen belanden of oude vissen slagen maken waardoor ze opeens weer helemaal vooraan zwemmen, zoals nu in het komende festival Bill T. Jones, die zich liet inspireren door de Amerikaanse president Abraham Lincoln, of Meryl Tankard, die *Le sacre du printemps* in een mannensolo heeft vevat. Holland Dance kijkt wat er gaande is en haalt de meest markante choreografen en dansers naar Den Haag. De programma's van Holland Dance Festival worden altijd exclusief samengesteld en gecommuniceerd onder een titel, bijvoorbeeld Dance Is Magic, Holland Dance Festival Celebrates 50 Years of Nederlands Dans Theater, Source of Inspiration. Op deze wijze wordt benadrukt waar een festivaleditie over gaat. Opvallend is dat de eigentijdse dans een wereld is die zich permanent blijft vernieuwen. Zeker op internationaal niveau is dat goed zichtbaar. Er is misschien wel geen kunstdiscipline waar veranderingen zo snel gaan en waar men zo gretig is ook de nieuwste ontwikkelingen uit de muziek, de beeldende kunst,

de mode te integreren. Het is goed en belangrijk voor Dansstad Den Haag dat Holland Dance op die nieuwe ontwikkelingen inspeelt, niet alleen tijdens het festival maar ook door het jaar heen. Het verrijkt het aanbod. Daarbij toont het festival een momentopname en laat de seizoensprogrammering meer de ontwikkelingen en tendensen zien.

Het zelf scouten – ter plekke, en niet alleen op de spotlightfestivals maar juist ook in de makers-netwerken – zal de komende vier jaar belangrijker worden. Om onderscheidend te blijven moet Holland Dance daarin investeren. In Zuid-Amerika, met name Cuba, Brazilië en Argentinië, gebeuren spannende dingen in de dans. Ook Australië en Nieuw-Zeeland scheppen hoge verwachtingen. Niet dat Holland Dance zich nu tot die landen gaat beperken; het zullen aandachtsgebieden worden.

In het verleden heeft Holland Dance Festival regelmatig eigen producties uitgebracht of gecoproduceerd. De rol van producent geeft een festival meer stuurkracht (zie ook 1.2.2). In het kader van de ketengedachte heeft Holland Dance Festival besloten zich te concentreren op de kerntaak presenteren. Dit neemt niet weg dat de organisatie alert blijft op het initiëren van ideeën en het koppelen van mensen. Mocht blijken dat Den Haag Dansstad echt een kans mist, dan zoekt Holland Dance naar een oplossing.

- **Holland Dance Events en dans in de metropool**

Holland Dance verzorgt onder de noemer Holland Dance Events sinds theaterseizoen 2005–2006, in samenwerking met het Lucent Danstheater, de internationale dansprogrammering aldaar. Sinds die eerste pilot zijn de bezoekcijfers voor deze selecte serie van internationale dans aanzienlijk gestegen en mag gesteld worden dat Holland Dance (Events) een merknaam is geworden die voor kwaliteit staat en bezoekers trekt. In de komende Kunstenplanperiode wordt dit concept doorgetrokken: het merk Holland Dance staat herkenbaar voor kwaliteit in internationale dansprogrammering en is zichtbaar zowel ten tijde van het Holland Dance Festival als daarbuiten onder de noemer Holland Dance Events. Onder dezelfde noemer is er nu ook de samenwerking met Theater aan het Spui en Korzo om zo ook de internationale kwaliteit in de midden en kleine zalen te kunnen laten zien.

Om ook een impuls te geven aan internationale dans in de metropool Den Haag-Rotterdam is er een pilot ontwikkeld waarbij zowel copresentaties plaatsvinden als een exclusief aanbod voor Den Haag en Rotterdam wordt gerealiseerd. De Rotterdamse Schouwburg is hierbij de inhoudelijke en financiële partner.

- **Holland Dance on Tour**

Holland Dance ontvangt gezelschappen van over de hele wereld. Met als oogmerk de zichtbaarheid van het festival én het publieksbereik te vergroten, wordt voor een aantal gezelschappen een tournee in Nederland opgezet.

- **Programmaraad**

Het is belangrijk dat Den Haag een rijk geschakeerd en kwalitatief dansaanbod behoudt en dat dit aanbod beter zichtbaar wordt voor (potentieel) publiek. Om dit te realiseren wordt een Programmaraad ingericht bestaande uit de artistieke sleutelfiguren van Korzo, Holland Dance, Lucent Danstheater / Nederlands Dans Theater en Theater aan het Spui die, in nauw overleg met de marketingafdeling uit Prinsestraat 42, het aanbod in de verschillende theaters agendatechnisch en inhoudelijk op elkaar afstemmen en bepaalde voorstellingen en activiteiten zo combineren dat er een inhoudelijke meerwaarde ontstaat. Holland Dance voelt zich aangesproken hier een faciliterende en coördinerende rol in te vervullen. (zie voor een verdere omschrijving van de programmeringscriteria het gezamenlijke stuk van Danskern Den Haag).

Publieksoontwikkeling (educatie/amateurkunst)

Het versterken van het draagvlak voor dans is de missie van Holland Dance. Een missie die de komende jaren nog belangrijker wordt. Om de dans in Den Haag onder de aandacht van een breder publiek te brengen, maar ook om jong danstalent te stimuleren en zelfontplooiing via dans te promoten, gaat Holland Dance in Prinsestraat 42 een afdeling Publieksoontwikkeling vormgeven en aansturen. Dit expertisecentrum zal programma's op het gebied van educatie en amateurkunst initiëren, (co)produceren en onderling afstemmen. Daarbij werkt ze in eerste instantie vanuit het aanbod van Danskern Den Haag, dus voor en met de programma's van Holland Dance, Korzo en NDT. Maar het creëren van of adviseren over educatieaanbod voor andere Haagse dansgroepen behoort ook tot de mogelijkheden. Door een centrale kennisopbouw en regie kunnen programma's op elkaar worden afgestemd zodat er, in zowel de breedte als de diepte en in tijd, een totaalprogramma ontstaat waarin de visie en zienswijze van de diverse instellingen tot uitdrukking komen. Zo komt de dans in al zijn diversiteit aan bod. Bovendien

werkt bundeling overzichtelijk voor de afnemers; scholen, theaterpubliek en dansbeoefenaars kunnen bij wijze van spreken in een oogopslag zien wat er in Den Haag te koop is op het gebied van educatie en amateurkunst. Voor de danssector zelf geldt dat meer regie en samenwerking het profiel versterken en kosten besparen. Ook creëert dit een helder inzicht in de totale afname en het totaal aantal deelnemers en bezoekers.

Behalve als initiator, coproducent of dienstverlener (in het geval van bestaande succesvolle programma's van de partners) treedt de afdeling Publieksonwikkeling op als makelaar, die de vraag van scholen en het aanbod van dansinstellingen bij elkaar brengt. Daartoe zal het nauw overleggen met het Koorenhuis, dat het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs direct bedient. Holland Dance is goed op de hoogte van de behoeften en leerdoelen van de bovenbouw van vwo, havo en vmbo en heeft daar in de loop der jaren al een goed netwerk opgebouwd.

Kernwaarden in de Publieksonwikkelingsactiviteiten zijn:

- Kennismaking en Verdieping. Bij de ontwikkeling van educatie- en amateurkunstprojecten moet de balans in de keten worden bewaakt: mensen die ver van dans afstaan vereisen een andere benadering dan mensen die graag naar dans kijken of zelf dansen. Het aanbod moet dus zowel de breedte ingaan als de diepte, zowel grote laagdrempelige publieksevenementen bevatten als kleine specifieke activiteiten.
- (Actief) Participeren, receptief, reflectief en productief (*see, do, reflect, experience.*) Deelnemers aan amateurkunst/kunsteducatie activiteiten komen vanuit al deze verschillende invalshoeken in aanraking met dans.
- Professionele benadering. In alle activiteiten staat een professionele benadering voorop en wordt gestreefd naar artistieke kwaliteit. Wanneer bijvoorbeeld amateurs met professionele choreografen werken, is het leerproces anders en worden de artistieke resultaten beter. Holland Dance is een dansprofessional die veel kennis en een groot netwerk kan inzetten.
- Culturele en artistieke diversiteit. Het totaalpakket aan activiteiten zal een weerspiegeling zijn van de diversiteit van het dansaanbod in de stad. Er zullen dus programma's gemaakt worden voor gevarieerde doelgroepen, rond verschillende dansculturen en verschillende dansstijlen .

Er zijn drie verschillende activiteitenclusters samengesteld die samen het brede veld van 'cultuureducatie' dekken.

- **Binnenschoolse educatie**

Onder de naam Moves! Mix 'n Match worden in samenspraak met de kunstcoördinatoren van scholen en met het Koorenhuis educatieprogramma's voor scholieren ontwikkeld, al dan niet in het kader van het vak Cultureel Kunstzinnige Vorming. De scholieren krijgen vanuit verschillende invalshoeken zicht op dans: ze bezoeken een voorstelling (*see*), volgen een workshop dans, lichttechniek, grime (*do*), krijgen een inleiding, lesbrieff/lespakket en een nagesprek (*reflect*) en nemen deel aan een rondleiding met een Meet & Greet (*experience*). Bij deze aanpak wordt de kunstinstelling zelf zoveel mogelijk ingezet; kunst wordt iets wat de jongeren zien en meemaken, niet iets waar ze alleen over horen of lezen. De Moves!-CKV educatiepakketten rond Holland Dance activiteiten en Korzo's succesvolle alliantie met Johan de Witt Scholengroep/City+ college ('de kunstinstelling als klaslokaal') hebben gediend als leidraad voor dit programma. Het NDT zet zelf de schijnwerper op het Primair Onderwijs met het project NDT2 Danst maar zet haar aanbod voor wat betreft het voortgezet onderwijs in binnen het Moves! Mix 'n Match programma. Door afstemming, bundeling en focus geeft de afdeling Publieksonwikkeling een impuls aan binnenschoolse educatie en creëert een groter bereik.

- **Publiekseducatie**

Publiekseducatie draait om activiteiten die met name het volwassen publiek inzicht en achtergrondinformatie bieden over dans in het algemeen en de geprogrammeerde voorstellingen in het bijzonder. Als basis van publiekseducatie blijven de 'traditionele' inleidingen, nagesprekken, rondleidingen en diners met dansers en choreografen op de agenda staan. Het zijn beproefde manieren om mensen begrip en liefde voor dans bij te brengen. Elke instelling binnen Danskern Den Haag heeft daarnaast zijn eigen inhoudelijke aanknopingspunten voor allerlei creatieve vormen van publiekseducatie. Deze zullen per productie of op verzoek worden onderzocht en zijn dus maatwerk.

- **Amateurkunst (De DansTuinen)**

Zelf dansen of choreograferen is een uitstekende manier gebleken om kennis over dans over te dragen en de nieuwsgierigheid naar dans te voeden. Via deze invalshoek is bovendien een groot bereik mogelijk. Uit een behoefte aan aanscherping en verdieping heeft Holland Dance zijn eigen activiteiten op het gebied van amateurkunst, die sinds 2001 een hoge vlucht hebben genomen, onlangs geëvalueerd. Dit heeft geleid tot een nieuw concept, dat in het lopende seizoen voor het eerst in praktijk wordt gebracht: de DansTuinen. Middels dit concept zal straks ook het aanbod van Korzo en NDT voor amateurdans worden ontsloten.

Holland Dance heeft altijd bewust geïnvesteerd in de keten van dans, van beginnend amateur tot topprofessional. Daarom heeft het ook altijd gehamerd op de artistieke kwaliteit van amateurkunstprojecten en bruggen geslagen tussen amateurs en professionals; hierin speelde Holland Dance in Nederland zelfs een voortrekkersrol. Met de DansTuinen is de cross-overgedachte nog zichtbaarder geworden. Het artistiek netwerk van Holland Dance, en straks ook dat van Korzo en NDT, creëert ingangen die grensverleggende samenwerkingen mogelijk maken tussen professionals en amateurs die anders minder makkelijk tot stand te brengen zijn. Zo gaan Holland Dance en Nederlands Dans Theater in coproducerende vorm een project met stadbewoners, amateurs en dansprofessionals inrichten. Ook de succesvolle samenwerking met De Dutch Don't Dance Division wordt voortgezet en uit zich in een coproducerende rol rond de projecten Dutch Summer Dance Course en het Cultuurparticipatieproject / winterproductie.

Dit amateurdansconcept bestaat uit zes verschillende 'Tuinen':

- Choreografetuin: top amateurdansveld maakt met professionele choreografen een productie;
- Workshoptuin: masterclasses, intensives en introducties;
- Inspiratietuin: masterclasses en expertmeetings voor docenten/makers in het amateurdanscircuit
- Belevingstuin: bijzondere dansbelevingen voor het brede amateurveld zoals de Dansparade (buitenmanifestatie met een groot publieksbereik) en de DansFabriek (een gezamenlijk samengestelde voorstelling van amateurdansscholen);
- Trendtuin: Club Movers 'n Shakers, voor jongeren.

De projecten binnen de drie activiteitenclusters bevinden zich in verschillende ontwikkelingsstadia en behoeven elk een andere aanpak. Talentontwikkeling, kwaliteitsverbetering, deskundigheidsbevordering, kennismaking, kennisverdieping en/of verbreding zijn hierbij kernwoorden. Daarnaast is er per onderdeel ook een verschil in frequentie van activiteiten. Met het opnemen van het aanbod van Korzo en NDT wordt een totaalaanbod gecreëerd dat zo goed mogelijk over het seizoen wordt verdeeld.

De drie activiteitenclusters richten zich op een breed scala aan doelgroepen zoals scholieren, jongeren, amateurdansers en -choreografen van verschillende niveaus, stijlen en leeftijden, (amateurdans)docenten, danspubliek en specifieke culturele gemeenschappen.

Marketing en PR

Vanuit een gezamenlijke afdeling wordt de Marketing en PR van Korzo en Holland Dance gerealiseerd. Door beider activiteiten op dit gebied vanuit één afdeling vorm te geven, kan er efficiënter worden gewerkt (betere deals met vormgevers, drukkers, distributeurs), kan kennis worden gedeeld en kunnen er specialismen ontstaan (waaronder contacten met pers en vrije publiciteit). Ook kunnen bepaalde bezoekersgroepen worden uitgewisseld en gedeeld.

Wat Holland Dance betreft, blijft de belangrijkste focus op het bereik van een breed en divers publiek, waarbij in de komende periode de metropool Den Haag – Rotterdam een aandachtspunt is teneinde het bereik verder te vergroten. Holland Dance richt zich primair op de Nederlandse dansbezoeker zoals die volgens Hendrik Brand Consultancy 2006 en het WIN Model van TNS NIPO 2009 zijn onderscheiden. Binnen de primaire doelgroepen (AB1 35 jaar en ouder wonende in de Randstad, hogeropgeleiden, shoppers en vrouwen 20-49, personen van 50+) worden secundaire doelgroepen als de expats, citytripbezoekers, jongeren en intermediairs onderscheiden. De projecten op het gebied van educatie, amateurkunst, jongeren en participatie sluiten hier op aan maar richt zich ook op andere doelgroepen (zoals genoemd onder 1.3.2, kop publieksontwikkeling).

Versterking van zijn doelgroepenmarketing is een prioriteit van Holland Dance voor de komende jaren. Doelgroepen kunnen nog specifiekere worden benaderd op grond van de inhoud van voorstellingen en activiteiten en andersom kunnen ook voorstellingen worden geprogrammeerd of projecten worden ontwikkeld precies omdat ze heel specifiek aansluiten bij de belangstelling van een bepaalde doelgroep; ook factoren als een bepaalde culturele achtergrond, maatschappijvisie of een bepaald beroep kunnen redenen zijn om geïnteresseerd te zijn in bepaalde voorstellingen of projecten.

Een cross-mediale mix, afgestemd op de doelgroep helpt Holland Dance om publiek te bereiken. Daarbij geldt dat vooral de boodschap toegankelijk en op maat aangeboden wordt. Als kanalen gebruikt Holland Dance in eigen beheer uitgebrachte publicaties en een mix van free-/paid-publicity; waaronder RTV-kanalen, dagbladen en tijdschriften, social en digitale media.

Aangezien consumenten steeds kritischer omgaan met hun vrijetijdsbesteding is een belangrijk gegeven in de komende periode het bieden van een zeer hoog serviceniveau.

Samenwerking met andere culturele partners is een belangrijke ondersteuning en aanvulling. Het marketingcollectief Den Haag Danst!, waarvan Holland Dance aan de basis stond en nog steeds een voortrekkersrol in vervult, wordt belangrijker om de doelgroepen gezamenlijk en krachtiger te bedienen.

Aan de basis van het marketing en pr beleid ligt een meerjaren strategisch marketingplan, gelijklopend met de voorliggende kunstenplanperiode. Hierin worden kwalitatieve en kwantitatieve doestellingen geformuleerd waarbij ondermeer publieksonderzoek een belangrijk meetinstrument blijft.

Cultureel ondernemerschap

De vergaande samenwerkingsplannen met Korzo en NDT zijn inhoudelijk gemotiveerd – op deze manier kan de dansketen in Den Haag worden behouden – maar tegelijkertijd ook een doelbewuste efficiëncyslag. Door overlap en dubbelingen te schrappen en met Korzo de backoffice en de afdelingen Productie en Marketing en PR te gaan delen, worden de kosten gereduceerd. Holland Dance zet zijn kennis en expertise op het gebied van educatie en amateurkunst de komende jaren bovendien niet alleen in voor de collega's uit Danskern Den Haag, maar desgewenst ook voor andere Haagse dansinitiatieven. Om meer eigen inkomsten te genereren, wordt het sponsorbeleid aangescherpt. Het ongunstige sponsorklimaat ten spijt (zie ook 1.2), zijn er zeker nog alternatieve aanvliegroutes. Onlangs heeft Holland Dance een nieuw vriendenprogramma voor bedrijven (Business Support) en particulieren (My Support) gelanceerd. Ook kunnen arrangementen rond voorstellingen van Holland Dance worden geboekt. Een programma voor crowdfunding is in ontwikkeling en de mogelijkheden van sponsoring in natura (zoals door KPMG) worden nader onderzocht. Daarnaast wordt gewerkt aan het opbouwen van een netwerk in het bedrijfsleven, onder ander door de Raad van Toezicht aan te vullen met deskundigen uit het bedrijfsleven. Tot slot sluit Holland Dance samenwerking met de partners van Danskern Den Haag niet uit; er zijn situaties denkbaar waarin een gedeeld sponsorship de enige mogelijkheid is om een sponsor te winnen. Denk aan een sponsor die juist continue zichtbaarheid zoekt en zijn naam jaarlijks aan een festival, of aan de dans in Den Haag in het algemeen, wil verbinden. Op zo'n moment zouden Holland Dance Festival én CaDance Festival, of Den Haag Danst!, in het vizier komen.

Als gesubsidieerde instelling rekent Holland Dance het zich als plicht aan om daar waar het belangrijke beleidsbesluiten en inhoudelijke en financiële verantwoordingen betreft, te werken volgens de aanbevelingen die door de stichting Kunst en Zaken beschreven zijn in de code Cultural Governance. Zoals statutair voorgeschreven worden deze besluiten en verantwoordingen in overleg met de Raad van Toezicht van Holland Dance getoetst en na goedkeuring uitgevoerd.

3 SAMENVATTING

1.1.A. Algemene gegevens van de aanvrager	
Naam instelling:	Holland Dance
Statutaire naam instelling:	Stichting Holland Dance Festival
Statutaire doelstelling	Bevorderen van de danskunst in de ruimste zin des woords
Aard van de instelling	festival
Bezoekadres:	Prinsestraat 42
Postcode en plaats:	2513 CE Den Haag
Postadres:	Postbus 180
Postcode en plaats:	2501 CD Den Haag
Telefoonnummer:	070 – 361 61 42
Email:	info@holland-dance.com
Website:	www.holland-dance.com

Profiel en positionering

Gezien zijn missie om zoveel mogelijk mensen met dans in aanraking te brengen en zo het draagvlak voor de dans te vergroten vervult Holland Dance een aantal complementerende functies in het culturele veld van Den Haag en Nederland. Zowel in de huidige als in de komende kunstenplanperiode fungeert Holland Dance fungeert als:

1. *Presentatieplatform voor ontwikkelingen in de internationale hedendaagse dans*
Dit dansaanbod zoekt de combinatie van vernieuwing en excellentie en richt zich op het fysieke segment van de dans. Het belangrijkste platform is het tweejaarlijkse Holland Dance Festival (1987), het grootste internationale dansfestival van Nederland. Met de presentatieplatforms Holland Dance Events (de internationale dansprogrammering in Lucent Danstheater en vanaf seizoen 2013/2014 ook in Theater aan het Spui, Korzo en de Rotterdamse Schouwburg in het kader van de metropoolgedachte) en Holland Dance On Tour is de merknaam Holland Dance een continue speler in de internationale dansprogrammering in Den Haag en Nederland geworden.
2. *Ontwikkelaar en aanbieder van artistiek hoogwaardige educatie- en amateurkunstprojecten*
Dit dansaanbod stimuleert talentontwikkeling en publieksontwikkeling en zoekt de combinatie van *see, do, reflect* en *experience*. Het wordt met name gerealiseerd in Den Haag, zowel tijdens als buiten het festival, en slaat bruggen tussen amateurs en professionals. De programmering en het netwerk van Holland Dance zijn voor de projecten een rijke voedingsbodem.
3. *Promotor van dans*
Door Holland Dance Festival als een energieke totaalbeleving neer te zetten en landelijk te promoten met een herkenbare campagne, worden niet alleen het imago van het festival versterkt, maar ook de danssector in zijn geheel en Den Haag als Dansstad van Nederland. In de promotie ligt het accent altijd nadrukkelijk op de aantrekkelijkheid van dans op zich en op de grote verscheidenheid aan stijlen die deze kunstvorm te bieden heeft.

Activiteiten en Prioriteiten

1. Internationaal presentatieplatform voor ontwikkelingen in de internationale hedendaagse dans

Holland Dance Festival
Holland Dance Events en dans in de metropool
Holland Dance on Tour

2. Publieksontwikkeling (educatie en amateurkunst)

Binnenschoolse educatie (Moves! Mix 'n Match)
Publiekseducatie
Amateurkunst (De DansTuinen)

Om Den Haag te voorzien van een spraakmakende internationale dansprogrammering en een belangwekkend en effectief programma voor publieksonwikkeling (educatie en amateurkunst) is het noodzakelijk om de Holland Dance organisatie qua artistieke inhoud en cultureel ondernemerschap op de juiste vlieghoogte te brengen. Met deze aanvraag wordt daarvoor de structurele basis gelegd. Door deze belangrijke investering van de Gemeente Den Haag waarborgt Holland Dance zeker 45% van de beoogde publieksaantallen in de dansketen. Om de dansketen in stand te houden, door samenwerking in Danskern Den Haag, is gewerkt aan sterkere profilering per instelling en het complementair werken. Holland Dance profileert zich daarbij uitsluitend op de expertiseterreinen internationalisering en publieksonwikkeling.

4 DANSKERN DEN HAAG

Bijlage op de subsidieaanvragen van Holland Dance, Korzo en Nederlands Dans Theater

Danskern Den Haag; Nieuwe tijden, nieuw elan

Dans en Den Haag hebben een sterke verbintenis met elkaar. Er is een veelzijdige en volgroeide dansinfrastructuur met plaats voor alle belangrijke functies in de keten, te weten: talentontwikkeling, produceren, programmeren en publieksonwikkeling (educatie/amateurkunst). Met Nederlands Dans Theater, Korzo, Holland Dance, CaDance, het Koninklijk Conservatorium en verschillende goed geoutilleerde danspodia, is Den Haag de Dansstad van Nederland, die publiek en professionals van over de hele wereld trekt. De campagne Den Haag Danst! is niet voor niets een van de pijlers onder de (internationale) cultuurmarketing van Den Haag.

Zo ver geen nieuws. Wel nieuw is het plan van Holland Dance, Korzo en Nederlands Dans Theater om op onderdelen formeel samen te werken ten einde alle functies in de keten ook de komende jaren, wanneer overheden drastisch moeten snijden in hun kunst- en cultuurbudgetten, te behouden. Met een masterplan voor de dans in Den Haag kunnen de versnippering en overlap in functies worden tegengegaan. Bovendien kunnen de instellingen elkaar vanuit hun afzonderlijke expertise aanvullen en op raakvlakken zoeken naar een synergetisch plus. Dit alles zal het Haagse dansprofiel versterken, het publiek meer sturing geven en kosten besparen. Op deze manier moet het mogelijk zijn om de (ontwikkeling van de) dans, ondanks de bezuinigingen, levend te houden en het publiek te laten blijven genieten van de vele gezichten van deze internationale kunstvorm. Dat juist de drie structurele voorzieningen op het gebied van dans in Den Haag zich samen sterk gaan maken voor de Haagse dansinfrastructuur, is geen toeval. Gedrieën vormen zij wat kennis, ervaring, faciliteiten, output en publieksbereik betreft de meest solide Haagse 'Danskern'. Allianties met projectmatig werkenden in de sector blijven van daaruit mogelijk, en gewenst.

In het driemanschap gaat de samenwerking tussen Holland Dance en Korzo nog een stap verder. In het verleden zijn door deze partijen al diverse coproducties gerealiseerd en ze delen het pand in Prinsestraat 42. Ook met het delen van de backoffice is een begin gemaakt en op dit front zal de samenwerking alleen maar worden geïntensiveerd. Het organische verband tussen Holland Dance en Korzo gaat bovendien worden benut in een gezamenlijke Marketingafdeling en een gezamenlijke Productieafdeling. Door te reorganiseren en faciliteiten en knowhow optimaal te bundelen, kan niet alleen inhoudelijk voordeel worden behaald, maar ook financieel.³

Als toonaangevende experts met een gezamenlijk Haags publieksbereik van gemiddeld 100.000 per jaar, voelen Holland Dance, Korzo en Nederlands Dans Theater zich verantwoordelijk voor de toekomst van de dans(infrastructuur) in Den Haag. Hun wil om publiek en draagvlak te creëren voor dans in al zijn soorten en maten, is hun grote gemene deler. Dans is een kunstvorm die, ongebonden aan taal, velen aanspreekt – zeker ook jongeren, evenals de internationale gemeenschap die omvangrijk is in Den Haag. Dans zorgt voor ervaringen van schoonheid en excellentie, is dynamisch en creëert dynamiek. Dans dwingt bewondering af, maar ook verwondering. Dat wat je ziet, is vaak niet eenduidig of alleen met het intellect vatbaar. Dans is omgaan met dat wat je niet kent. Deze nieuwsgierige, open levenshouding is van groot belang in deze cultureel diverse, hectische en onzekere tijden, en daarvoor wil Danskern Den Haag zich graag inzetten.

Inhoudelijke ambities

De samenwerkende partners in Danskern Den Haag nemen de talentontwikkeling, het produceren, het programmeren en de publieksonwikkeling op het gebied van dans in Den Haag en de metropool Rotterdam-Den Haag ter hand. Er wordt gewerkt vanuit een gezamenlijke visie, maar op onderdelen nemen de partijen met de meeste expertise op dat gebied het voortouw. Deze tekst schetst de hoofdlijnen.

³ Een fusie is niet overwogen omdat beide instellingen een te eigen identiteit in werkwijze en output hebben en sterke merknamen. Het zou zelfdestructief zijn om daarvan afstand te doen.

In de afzonderlijke subsidieaanvragen van Holland Dance, Korzo en Nederlands Dans Theater worden de onderdelen nader uitgewerkt.

1. Talentontwikkeling

Onder talentontwikkeling wordt hier de professionele talentontwikkeling van zowel dansers als choreografen verstaan. Om deze functie zo goed mogelijk gestalte te geven en wetende dat talent dun gezaaid is, wil Danskern Den Haag de aanwezige kennis en kunde in de metropool Den Haag/Rotterdam bundelen en zo tot meerwaarde maken.

Voor de jonge choreografen (of dansers met choreografische ambities) wordt het productiehuis Korzo, in samenwerking met Nederlands Dans Theater, nog meer dan voorheen, het brandpunt in de metropool. De kracht van Korzo ligt in de ervaring van het begeleiden en verdiepen van choreografisch talent.

Nederlands Dans Theater, een internationaal gezelschap beschikt over excellent geschoolde dansers en gerenommeerd choreografisch talent. Beide instellingen, met een verworven expertise op gebied van talentontwikkeling, gaan binnen deze samenwerking de krachten bundelen. Om op die manier het potentieel van beide partijen volledig te benutten.

Met ingang van de komende Kunstenplanperiode gaan Korzo en Nederlands Dans Theater beginnen om de banden die al informeel bestonden te formaliseren. Dit gebeurt onder andere door de talentontwikkelingsprogramma's 'Up&Coming Choreographers' en 'Here we live and now' samen te produceren. Nieuwe programma's creëren en daarmee het platform voor talentontwikkeling in Den Haag nog sterker te maken, is de tweede stap binnen deze samenwerking. Een Young talent tournee, met jonge net afgestudeerde dansers en een avondvullend programma voor beginnend choreografisch - en danstalent zijn plannen die Korzo en Nederlands Dans Theater op dit moment aan het onderzoeken zijn, hierbij wordt tevens de samenwerking met de dansvakopleidingen Codarts en het Koninklijk Conservatorium gezocht.

2. Produceren

In het produceren van dans nemen Korzo en Nederlands Dans Theater het voortouw. Ze zetten hiermee een decennialange, vruchtbare traditie voort die van Den Haag de (moderne) Dansstad van Nederland heeft gemaakt. Het Holland Dance Festival heeft ook regelmatig ge(co)produceerd, maar zal aan deze functie geen prioriteit geven in de periode 2013-2016. Gezien hun goede samenwerkingsgeschiedenis op dit gebied zal Holland Dance wel zijn expertise en netwerk inbrengen bij Korzo.

Zowel voor Nederlands Dans Theater als voor Korzo is het produceren van dans een kerntaak.

De meeste makers die afkomen op Korzo ambiëren het vlakke vloercircuit van de kleine zaal, waar veel ruimte is voor experiment. Nederlands Dans Theater produceert aan de andere kant van het spectrum: eigentijdse kwaliteitsproducties voor de grote zaal die zich onderscheiden door een permanent hoog dansniveau, veelal gemaakt door gerenommeerde choreografen. Samen produceren Korzo en Nederlands Dans Theater het ideale dansaanbod: complementair in zijn verscheidenheid. Door beide producenten op niveau te laten werken kan Den Haag een rol van belang blijven spelen in de (internationale) dans en het publiek een hoogwaardig en dynamisch programma bieden. Met een topinstituut als Nederlands Dans Theater en een dansproducent en podium als Korzo waarborgt Den Haag de internationale profilering en toont zich een eigentijdse, vooruitstrevende stad die openstaat voor experiment en talent.

3. Programmeren

Het is belangrijk dat Den Haag een rijk geschakeerd en kwalitatief dansaanbod behoudt en dat dit aanbod beter zichtbaar wordt voor (potentieel) publiek. Om deze doelstellingen te realiseren gaan de (artistieke) sleutelfiguren van Holland Dance, Korzo, Theater aan het Spui en Lucent Danstheater/ Nederlands Dans Theater een programmaraad inrichten. Door de dansprogrammering centraal te coördineren kan het aanbod in de verschillende theaters agendatechnisch op elkaar worden afgestemd en kunnen bepaalde voorstellingen en activiteiten ook zo worden gecombineerd dat er een inhoudelijke meerwaarde ontstaat. Bovendien wordt er gestreefd naar een overkoepelende marketing voor de dans in Den Haag. Dit is beter te realiseren vanuit één platform. Elke instelling behoudt natuurlijkterwijs zijn eigen verantwoordelijkheid binnen de eigen dansprogrammering.

De Programmaraad stemt in dit overleg de reguliere seizoensprogrammering op elkaar af en streeft in zijn programmering naar:

- Kwaliteit, waarbij zowel de artistiek-inhoudelijke als de communicatieve kant van een choreografie worden gewogen.
- Een breed scala aan stijlen en doelgroepen, met een inhaalslag voor jeugddans (Theater aan het Spui) en dans voor jongeren (Korzo)
- Een representatief aanbod van Haags danstalent.
- Een representatief aanbod van Nederlandse dans, waarbij in elk geval de landelijk gesubsidieerde dansgezelschappen een podium krijgen, evenals die onafhankelijke makers die van belang zijn voor de ontwikkeling van de dansdiscipline, in een zekere continuïteit werken en draagkracht onder het publiek hebben. Dit om het Nederlandse dansbestel te steunen en te behoeden voor verdere uitholling.
- Een representatief aanbod van spraakmakende internationale dans, die toch altijd weer een andere, aanvullende blik op de kunstdiscipline geeft dan de Nederlandse dans en daarmee recht te doen aan de allure die dansstad Den Haag ambieert. Om bovendien een impuls te geven aan dans in de metropool Den Haag-Rotterdam is de programmaraad in gesprek met de Rotterdamse Schouwburg om een samenwerking te realiseren voor internationale dansprogrammering. Dit biedt het Haagse publiek de kans om uitzonderlijk werk in de eigen regio te kunnen zien.

Naast een reguliere seizoensprogrammering bieden, Nederlands Dans Theater, Holland Dance en Korzo de stad ook andersoortige dansmanifestaties. Uit ervaring is gebleken dat de wijze waarop je dans presenteert, bijdraagt aan zijn succes. Dit geldt in het bijzonder voor nieuwe, nog onbekende makers en ontwikkelingen. Festivals en locatieprojecten trekken bijzondere (media-)aandacht en gaan een andere confrontatie met het publiek aan. Centraal staan twee prominente festivals, die beide sterk in de markt staan en een eigen publiek trekken: CaDance en Holland Dance Festival zullen zodoende sterk complementair zijn en samen een evenwichtig totaalbeeld van de (ontwikkelingen in de) dans geven.⁴

Het doel is om het dansaanbod in Den Haag zo goed en divers mogelijk te laten zijn. Deze ambitie past het predicaat Den Haag, Dansstad in de metropool.

4. Publieksoontwikkeling

Het versterken van het draagvlak voor cultuur, en dans in het bijzonder, is een doelstelling die zowel Holland Dance als Korzo en Nederlands Dans Theater zeer aan het hart gaat. Ze kan worden gerealiseerd door cultureel divers te programmeren, maar kan niet zonder amateurkunstprojecten en educatieve activiteiten rond het podiumaanbod. Deze zijn essentieel om het begrip van dans en het plezier in theaterbezoek te vergroten. Holland Dance, dat al sinds 2001 een omvangrijk aanbod op het gebied van amateurkunst en educatie brengt, gaat voor Korzo en Holland Dance een gezamenlijke afdeling Publieksoontwikkeling aansturen, een expertise centrum voor programma's op het gebied van amateurkunst en educatie binnen dans. Verdere versterking ligt in de samenwerking met *Move in*. Deze educatieafdeling van het Nederlands Dans Theater is in de afgelopen jaren uitgegroeid tot een van de drie pijlers van het NDT. Beide afdelingen zullen gezamenlijk opereren binnen het veld van cultuureducatie en amateurkunst in Den Haag.

Het idee van het in gezamenlijkheid opereren komt, net als bij de programmering, voort uit de wens om een helder en geïntegreerd aanbod te realiseren, zonder overlap en inhoudelijk aanvullend. Deze aanpak zal, wederom, het Haagse publiek ten goede komen, maar ook de danssector zelf; meer regie en samenwerking versterken het profiel en werken kostenbesparend.

De focus ligt op het creëren van aanbod rond en het leggen van linken naar de producties van Danskern Den Haag. Daarnaast kan de afdeling Publieksoontwikkeling groepen als DeDutch.Don't Dance.Division. en Lonneke van Leth ondersteunen bij het ontwikkelen en aanbieden van diensten. Met instellingen als het Koorenhuis en Culturalis moet vanzelfsprekend samspraak zijn over vraag en aanbod in Den Haag.

Kernwaarden in de Publieksoontwikkelingsactiviteiten zijn:

⁴ Om Den Haag toch de continuïteit van een jaarlijks dansfestival te geven, is niet overwogen een gecombineerde tweejaarlijkse editie van Holland Dance Festival en CaDance te maken.

- Kennismaking en Verdieping.
- (Actief) Participeren, receptief, reflectief en productief
- Professionele benadering.
- Culturele en artistieke diversiteit.

Samenvattend

Met Danskern Den Haag worden alle functies in de keten optimaal en efficiënt gerealiseerd. Nederlands Dans Theater werkt samen met Holland Dance op het gebied van publieksoptwikkeling en met Korzo op het gebied van talentontwikkeling. Holland Dance en Korzo maken daarnaast nog een efficiencyslag in de bedrijfsvoering. Alle drie de organisaties blijven zelfstandig en dragen hun eigen financiële verantwoordelijkheid. In de Prinsestraat 42 delen Holland Dance en Korzo de backoffice, en een afdeling Marketing & PR en Productie. Nederlands Dans Theater, Korzo en Holland Dance geven samen met Theater a/h Spui en Lucent Danstheater, vorm aan een Programmaraad.